ARS ET MO DVS INQVIRENDI

& damnandi quoſcūq; hæreticos ſe
cundum conſuetudinem Roma
nę curię, omnibus fidelibus
præſertim hæreticæ prauitatis inquiſitoribus ſcitu di
gniſſimus, a ſolenni quodā Magiſtro Noſtro
Fratre ordinis prædicatorū cōpoſitus.

EPISTOLA PRIDEM
miſſa a famoſo viro magiſtro Ioanne
Eckio Theologiæ, & Iuris do
ctore ad R. Patrem fratrem
Iacobum Hoochſtraet
magiſtrū noſtrū & hæreticæ prauitatis inqui
ſitorem cum quotationibus in mar
gine &c.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Cum gratia & priuilegio

132

INCIPIT TRACTATVS DE ARTE & modo inquirendi & damnandi hæreticos, ſecundũ cõſuetudinẽ Romanæ curiæ per quẽdã eximium Magiſtrũ no ſtrũ de ordine predicatorum comportatus.

QVONIAM omne multiplex indiſtinctum neceſſa rio parit confuſionem, Et erroris mater eſt æquiuoca tio ſemper, Idcirco vt iſtam artem diſtinctius & ſubti lius & facilius poſſim enucliare, volo ipſam in regu las diſtribuere faciles & faciliter memorabiles.

PRIMA.

ANTE omnia euocandus Spiritus ſanctus, & orandum deuote pro gratia dei, vt actus ille inquirendi incipiat, proficiat, perfi ciatur, non ex vana gloria, nec propter vanam gloriã, aut pecu niam querendã. Sed ex amore dei & zelo veritatis, propter glo riam dei, & honorem Sanctæ Sedis Apoſtolicæ. & pacem eccle ſiæ catholicæ, ad ſupprimẽdos errores, & ſedanda ſcandala, & turbationes fidelium.

SECVNDA.

ISTA intentione formata, quã impoſſibile eſt nõ placere deo cum ſit ſanctiſſima & ſinceriſſima, oportet firmiter credere & nullatenus dubitare, Quod Papã eſt impoſſibile errare, ſed qc quid dixerit, voluerit, diſpoſuerit, hoc tanq̃ vocem Petri immo ipſius Chriſti oportet acceptare. Quodſi quis in hoc vellet du bitare, aut rationem querere, ille iam de facto non inquiſitor eſ ſet, ſed inquirẽdus tanq̃ certiſſime hæreticus. Et quia tota vis huius artis in hac regula iacet, ideo dignum duxi eam inexpu gnabiliter firmare.

PRIMO. Niſi eſſet vera & certa regula iſta, nullus poſſet inq ri & iudicari aut condẽnari hæreticus in ſancta Romana eccle ſia, Et hoc duabus rationibus. Prima. Quia Papa eſt lex anima ta & viua in terris, ablata autem lege aut dubitata, iã nihil poſ ſet ſecundum eam iudicari & fieri. Ideo oportet eſſe certiſſimũ Papam non errare. Secunda. Quia hæretici ſolent ſe textu ſcri pturæ ſacræ defendere, ſed illa eſt litera & mortua lex, potens in multas falſas ſententias trahi, ſicut patet in multis gloſſis p̃ ſertim Hugonis Cardinalis noſtri ordinis. Et ſic fieret anguilla omnis hæreticus. SECVNDO. probatur iſta regula irrefra

A, ii gabilite

gabiliter. Quia ſi Papa poſſet errare, tunc etiã eccleſia poſſet errare, cum ſit primum & ſummum eccleſię membrum. Si autem eccleſia poſſet errare, tunc etiam Chriſtus poſſet errare, cũ ſit vna caro cũ eccleſia, & duo in carne vna. Si autem Chriſtus erraret, tũc etiam deus poſſet errare quod eſt impoſſibile, cum Chriſtus ſit deus. Vnde, & recte, Iuriſtæ dicunt quod Papa ſit eccleſia ipſa iuxta illud Euangilii, Si te non audierit dic eccleſiæ ideſt prelato, quod ſi eccleſiam ideſt prelatũ non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus. Ex iſto textu clare habetur quod Papa ſit eccleſia, & qui eũ non audit eſt ſicut ethnicus. ¶ Ex quo ſequitur quod poteſt etiã & debet occidi, quia ethnicos & Turcos iuſtũ eſt occidi & debellari a Chriſtianis. Ecce ſic patet regula veriſſima.

Sed hic ſunt duo argumenta videnda.

PRIMVM. Tamen ſanctus Petrus ſępius errauit, vt eſt in Euangelio, quando dominus eum Satanã vocauit. & alias, ergo Papa poteſt errare.

RESPONDETVR.

Hoc eſt vna fraſca & brocardicũ argumentum. Nam tũc temporis nondum acceperat Spiritum ſanctũ, licet fuiſſet in gratia dei. Quia poteſt aliquis eſſe in gratia dei, non habendo Spiritũ ſanctum, vt alias habet videri per Magiſtros Noſtros.

Si autẽ obiicis, Tamen Paulus eum reprehendit ad Galatas primo

RESPONDETVR.

Hoc fuit veniale peccatum & diſpenſatio quædam piæ fraudis. Si rurſus dicis, Non videtur Paulus pro re leui & veniali tantum facere, niſi fuiſſet periculum animarum ibi. Nam dicit, Veritatem Euangelii fuiſſe diuiſam, hoc autem eſt Chriſtum negare & infidelitate peccare.

RESPONDETVR.

Sancti primitiuæ eccleſiæ fuerunt feruentes, ideo parua peccata tanq̃ maxima reprehendebant. Nam quod nos modo hæreticos occidimus & comburimus, tunc homicidium reputaſſent, cũ tamen noſtro tempore, ſi recta ſit intentio, nõ tantũ ſit ſine peccato, ſed etiam cum magno merito. Sicut reddere debitũ matrimoniale, non ſine peccato fieri illi dixiſſent, iuxta illud. Ecce in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea, Sed de noſtro ſæculo etiã ſine veniali peccato fieri poteſt, & eſt opus iuſtitiæ.

¶ SECVNDVM Argumentum. Cur ergo ſancti patres ſuo tempore hæreticos cum ſcripturis ſanctis expugnauerunt, & nobis

idin

id in exemplum reliquerunt.

RESPONDETVR. Hic alia eſt ratio temporis, Tūc enim eccleſia nōdum fuit firmata, nec fides ſatis roborata. Ideo neceſſe fuit cum ſcripturis ſanctis contra hæreticos pugnare. Nunc autem oportet tanq̄ de firmata fide eos examinari. Ideo multo facilior eſt modus noſtri temporis quam illorum. Nam ipſi laborauerūt & nos in eorum labores intrauimus.

TERTIA

NECESSE eſt vt hæreticæ prauitatis inquiſitor, & ipſe quoq; certus ſit ſeſe non errare, nec ideo agere & inquirere quod velit audire & doceri aliquid, ſed tantummodo docere & audiri, alioqui non inquiſitor ſed diſcipulus hæretici eſſet, quod eſſet abſurdiſſimum. quinetiam incertus eſſet quid agere vellet. Poteſt autem certus fieri ex tribus. Primo, ex intentione firma, iuxta regulam primam, Secundo, iuxta mentem inerrabilem Papæ, iuxta regulam ſecundam. Tertio, ex doctrina ſancti Thomæ, quæ ſola eſt igne Spiritus ſancti examinata & purgata, & ſummi Philoſophorum principis Ariſtotelis ſententiis decorata. Nam impoſſibile eſt quod intentio illa erret, multominus Papa, maxime minus doctrina ſancti Thomę, in qua niſi eſſet bene fundatus inquiſitor, nō eſſet dignus pulcherrimo iſto officio & titulo. Quia ſolam ſcripturam ſanctam ſcire vt dixi, poſſet illudi per hæreticos ſcripturam varie interpretantes, Ideo certam oportet habere theologiam.

QVARTA.

QVANDO itaq; pro tribunali ſedet, tunc proteſtari oportet q̄d deum ſolum ante oculos habeat, ſic tamen vt paries vel murus aliquis inter oculos & deum ſit, ne offendantur oculi eius a claritate dei, iuxta illud, Qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur a gloria, vt ſic cum ſponſa poſſit dicere, En ipſe ſtat poſt parietem Hunc autem parietem intelligo, quod ſit intentio quædam pia in animo Inquiſitoris. Hæc autem eſt vt omnino ſit ſolicitus ꝓ tegenda confuſione ordinis noſtri, & non intendat deſiſtere ab officio donec combuſtus ſit cum confuſione hęreticus & ſic ipſe cū gloria totius ordinis officium ſuum laudabiliter expleuerit. Sic itaq; armatus armatura dei, inuadat diabolicos homines cū Pſalmiſta dicens, Tabeſcere me fecit zelus meus, Et iterum, Perfecto odio oderam illos. Et nihil noceret ſi aliqualiter vocē exaſperaret, & dentibus frenderet, aut certe caput cū amariuſculo riſu aliquo fiducialiter moueret, Vt ſic diabolus terreretur, & hęreticus magna fulmina futura timeret, ſi forte deus ei pœnitē

tiam daret.Nam oportet inquiſitorem ſecundum apoſtolum cū omni patiētia & modeſtia omnia experiri ſi poſſit animā lucrari deo.Poſt hoc,productis digitis enumeret ſibi de digito in digitum,aliquid terribile ſimul inſonans vel de igne vel alia pœna,articulos de quibus examinandus eſt iuxta mentem Papæ, & dicat, CREDIS HOC AN NON. Si credis, omnia tua reuocabis,Si non,cōbureris.¶Si autem hæreticus volurit reſpondere & allegare aliquem,vel ſcripturam ſanctam,Pro hoc tene regulam quintam.

QVINTA.

TVNC dicendum eſt ei,Dilecte domine,non hic eſt tempus litigandi & diſputandi,ſed ſimpliciter reſpondendi an in eccleſiam ſanctam catholicam credas.Dimitte doctores doctores eſſe eccleſiam audire neceſſe eſt.Illi poſſunt errare,eccleſia non poteſt errare.Et ſic per regulam ſecundā fortiter eſt vrgendus.Et ſemper aliquis riſus fiducialis intermiſſendus, ſic tñ vt non fiat cachinnus indecens.Nā cum grauitate & ſuauitate oportet hãc rem & multa maturitate tractare.¶ Si autem hęreticus ceperit alte clamare & doctores cū ſcripturis iactare,ſeſe paratum reſpondere & rationem reddere ſuorū dictorū,petereq; ſeſe doceri & ſolui ſuas rationes vel authoritates. Tunc oportebit cū maxima diligentia curare ne circūſtantes iſta diutius audiãt,ne forte miſericordiam cōmoueat & iuſtam habere cauſam credat ab aliis.Quare hic ſumme neceſſaria eſt bona cautela quæ traditur a regula ſexta.

SEXTA.

SCILICET,Multo magis clametur,ac tumultus aliquis vel pēdū ſtrepitus excitetur,ſicut Iudei fecerunt quando ſanctū Stephanum volebant opprimere,ne audiretur.Nā etiam furor pro eccleſia dei meritorius eſt,maxime ſi ex prædicta intētione procedat.¶Simul quoq; multis quæſtionibus,iuxta Ariſtotelem in Elenchis,vexetur,vt in diuerſa diſtractus,& in diuerſos intentus,aliquid dicat quod poſſit iuuare.Nam oportet diabolū ſuis quoq; artibus aliquem ſuperare,nec ſemper in digito dei dęmonia eiicere,ſed malū malo pellere.Habet enim Euangeliū ſuam epikeiam,nam inquiſitor debet ſperare quod cōburetur hæreticus omnino,ne cū confuſione ceſſet ab officio.¶ Bonum quoq; eſſet,ſi iſta non iuuarent,ſi mandaretur ſub pena excōmunicationis ſilentium vt ſic inquiſitor cū omni modeſtia omnibus audientibus poſſit ſeſe reſoluere & dicere,quod non intendat niſi ſalutē miſeri hæretici,Et bene eſſet contentus vt ſuos doctores

allegaret, ſi primo reſponderet, an in eccleſiam crederet. Nam quid proſunt omnes doctores, qui ſunt pars eccleſiæ, ſi totam eccleſiam non credat, præſertim caput eius ſcilicet Papam, Vt ſic populus intelligat vere hæreticum, quia eccleſiam non vult audire, & inquiſitores eſſe iuſtos in propoſito ſuo, quia tā ſinceriter eccleſiam colunt.

SEPTIMA

SOLICITE quoq; ſtatuendum eſt, vt inquiſitores potiſſimum ſint de ordine Prædicatorum. Nam illi habent magnam gratiā apud populum & antiquam famam quod ſint docti & zeloſi pro eccleſia catholica & Chriſtiana fide. Ideo facili9 poſſunt ſuſpicionem populo facere contra hæreticum, quam alii quicunq;. SECVNDO etiam ideo, quia poſtquam ipſi multas pertulerūt cōfuſiones eo fidelius & diligentius laborant, vt & alii confundātur & ipſi ſic ſuā ignominiam alienæ ignominiæ conſortio ſolētur.

OCTAVA.

SOLICITANDVM eſt omnibus modis, vt & ante hunc actum & intra, etiam poſt actum, mittantur diuerſi fratres in diuerſas partes, præſertim ad Principes & Maiores populi, qui perſuadeāt hunc hæreticum nolle eccleſiam audire, & hanc culpā multum dilatent, magnificent, exaggerent, & pertinaciam hæretici ſummis viribus deteſtētur, accuſent etiam, deſpuant in terram furent, pedibus ac manibus loquātur, vt ſic principes prouocēt ad indignationem, Pro inquiſitoribus vero dicant, quanta modeſtia & charitate hæreticum tractent, orent, fleant omniaq; tētent. ¶ Expediret quoq; ſi in prædicationibus publicis populus ſimiliter irritaretur, & magnis commiſerationibus ſuper hęreticum pro ſancta eccleſia & fauore Inquiſitorum (confitorum) concitaretur, ne poſtea murmur in populo relinqueretur (ſicut ſepius factum eſt) non fuiſſe hæreticum, ſed iniuriam ei factam, Nam hinc (quia neglecta fuit iſta regula) venit, quod vſq; hodie multi aperte confitentur Iohannem Hus & Hieronymum de Praga fuiſſe non conuictos, nec iuſte combuſtos, Et probāt hoc argumento. Quod poſtq̄ illi ſunt combuſti, ignis velut vltor iniuriæ, in meminem atrociu s ſæuit. quam in ordinem Prædicatorum, vnde ſunt Inquiſitores qui illos combuſſerunt. Et allegant illud ſapientis, Per quæ quis peccauit p hæc & punitur. Sed ſtulti non intelligunt quod illis facta eſt iuſtitia, quia eccleſiam noluerūt audire, nr̄is autē fratribus iniuria, qa voluerūt audire Eccleſiā, & nō fuerūt admiſſi, Ideo martyrio in cælo ſinę dubio co
ruſcāt

ruſcant: De quo latius aliquando vnum librum compilabo, quo obſtruam os loquentium iniqua, quem pro honore eccleſię & zelo fidei iam colligo

NONA

EST vna ſingularis, quã adhuc nullus tetigit qui de hac arte ſcripſit, quam ego multo labore & experientia inueni, eſt autem iſta Quod quia multi ſurgunt qui antiquos doctores legunt & ſanctũ Thomam contemnunt & dicunt ſe inuenire, quod vocabulũ ECCLESIAE SANCTAE nos noſtris opinionibus non aliter prætex imus, quam olim falſæ Phrophetę nomẽ domini ſuis mẽdatiis prætexuẽrt, & multos bonos Prophetas ſub titulo nominis domini occiderunt, & populum ſeduxerunt, Ita nos ſub nomine Eccleſiæ dicunt noſtra mendacia proponere, & non hæreticorum combuſtores, ſed ſanctorum dei occiſores criminantur nihil de eccleſia ſancta nos niſi inanem titulum habere. Et inſaniſſimi homines hanc ſententiam propemodum cunctis Principibus & laicis perſuaſerũt, vt nos pro ſeductoribus populi & homicidis Chriſtianorũ paſſim iactitent, & plane pro Apoſtolis Antichriſti habeant, dicẽtes ſe de hoc vno id colligere indicii, quod nunquam ſacra literas, nunquam ſanctos patres (iis enim eccleſiam conſtare aiunt) ſed Ariſtotelem & opiniones hominum ſolũmodo doceamus (iis enim Antichriſtus vtetur) o ſæcula, o mores, bone deus. etiam in ſanctam Romanam Eccleſiam blaſphemi, quæ Ariſtotelis ſtudiũ & ſanctũ Thomã in ſuis opinionibus approbauit, Idcirco in iſto actu non eſt ſimilis pũctus vtilis: Quare pro exequenda regula octaua mittendi ſunt doctiſſimi & prudentiſſimi fratres. qui ſciant perſuadere hominibus, quod inquiſitores non ſolum nomen eccleſiæ, ſed vere rem ipſam eccleſiæ quærant. Verum quomodo hæc faciant, alio tempore ſcribam. Modo non occurrit aliud niſi quod iurẽt ad omnes ſanctos & in conſcientiam ſuam, ſe vere Eccleſiam ſanctam intendere, & non nudum nomen pro nequitiis ſuis prætendere,

DECIMA REGVLA

QVICQVID fiat aut non fiat, hoc ante omnia curandum, ne hereticus permittatur aliquid reſpondere, Neq; examinetur in vllo puncto. niſi prius Eccleſiam ſanctam promittat ſequi. E in hoc habeatur reſpectus ad conſuetudinem Romanæ curiæ, quæ ſemper ita ſolita eſt facere. Nam in Tiberim proiicit, aut alias occidit & perdit quicunq; nolunt ſequi ſanctam dei & Apoſtolicam Eccleſiam, non attento quod velint ſtare iudicio, & reddere rationem (nec tamen in hoc manus ſuas vnq̃ ſanguine innocenti cõtaminauit) Et iuſte quidem ac recte. Quia ſi ſic admitterẽtur, citius con

us conuincerent, Papam & Sanctam Eccleſiam errare, quam ipſi conuincerentur, Non propter veritatem quã non habent, ſed propter multiloquium. Ideo ſalubeirimum eſt vt occidantur antequã audiantur. Non enim audiri dignus eſt, qui non vult audire Oportet ante eſſe diſcipulum & audire, quam magiſtrum & audiri. ¶ Si autem ex gratia dei audierit, & Eccleſiam ſanctam ſequi promiſerit tum mox imponatur ei reuocatio. Nec ẽ neceſſe ad ſua dicta reſpondere. Sed ſufficit ſimpliciter dicere, SANCTA ECCLESIA DAMNAT, præſertim Papa reprobat omnia. Et ſic victus eſt hæreticus, & anima lucrata, Et benedicatur de9 ¶ Sin autem noluerit, ſed omnino pertinax perſeuerauerit, tũc iuxta Apoſtolum, Auferte malum de medio veſtri, tradatur ſeculari foro, & comburatur, ſicut eſt moris atq; ſtili Romani. Neq; ꝓ eo oretur, neq; mors eius commendetur, ſed ſit nomen eius maledictum, & omnia quæ docuit.

SEQVITVR COROLARIVM, Quod iſti quatuor fratres Prædicatores in Berna ſunt inique combuſti, Quia fuerũt examinati de puncto ad punctum, & ſic defecerunt. Si autem primo fuiſſent interrogati, ſicut oportuit, & ſolum hoc quæſiti an crederent in eccleſiam ſanctam, bene fuiſſent liberati. Nam & Papa iam decreuerat (etiam non accepta pecunia vt cauillantur) eos liberare, quia eccleſiam ſanctã confitebantur, Sed Helbelcii iſti quia artem inquirendi nunq̃ ſtuduerunt, omnia peruerterunt & iniuriam eis fecerunt. At illi Bohemi Ioannes Hus & Hieronymus recte & artificialiter fuerunt examinati, ſcilicet primo an crederent Eccleſiam ſanctam, nunq̃ autem de dictis ſuis vera ne eſſent an falſa. Sic ſi permiſiſſent Principes Ioannem Reuchlein inquiri de articulo tantum fidei in Ecceſſiam, non ſolum libri, ſed etiam ipſe fuiſſet combuſtus. Nunc quia de articulo in articulum fuit examinatus, nihil mirum ſi cum gloria fuit liberatus. Nam ars inquirendi fuit cum eo non ſeruata, cum ſit impoſſibile aliquem conuinci ſi de articulo in articulum examinetur. Sed ſi examinetur quis an in eccleſiam credat, hic impoſſibile eſt quod euadat. Tales ſunt hodie quidam noui hæretici in quadam vniuerſitate noua, quam nolo nominare, quos ſpero iuxta practicam huius artis examinandos. Et erit tandem gloria Inquiſitorum & totius ordinis Prædicatorum, maior, quod tantos & tot combuſſerunt, quam fuit vnquam confuſio quod ipſi combuſti ſunt. Det deus cum ſalute, & cito Amen.

B.i.

CONCLVIO FINALIS.

IN fine eſt vna quæſtio, quæ a multis hin cinde, moueť & eſt iſta, Quomodo ſancta eccleſia iam plus mille t... etis annis optime recta ſit, & nullum tamen occiderit aut conbuſſerit, vſq; ad concilium Conſtantienſe, & nunc regi non poteſt niſi comburendo hæreticos, cum tamen illo tempore innumerabiles fuerint in eccleſia hæretici, nunc autem nulli exceptis Bohemis, maxime cũ Propheta Eſaias (xi. & repetit. c. lxv.) dicat de Eccleſia Chriſti, Non nocebunt nec occident in vniuerſo monte ſancto meo.

RESPONDEO

MIROR tam indoctos eſſe homines qui iſta quærant. Satis patet quod nihil in ſancto Thoma ſtuduerũt, ¶ Dico ergo ꝙ ſolutio breuis eſt hæc. Quia tunc non fuerunt inquiſitores hæreticæ prauitatis. Si enim tunc fuiſſent tunc Eccleſia bene purgata fuiſſet, hæreticis timore ignis cohercitis. Sicut enim creſcit veritas pro tempore & plus reuelatur, ita & purgatio Eccleſiæ creſcit. Nam tunc temporis, quando in ſacra ſcriptura ſtudebãt, non fiebant tam ſubtilia ingenia, quia non habebant curam de Ariſtotele qui facit valde ſubtilia ingenia. Ideo ſi ſanctus Hieronymus & Auguſti. hodie viuerẽt aut ipſe Paulus Apoſtolus, credo vix euaderẽt ignem. Tam excellẽtes ſunt inquiſitores in ingeniis. Quod ego ex vno facto nouiſſime intelligo. Nam ſi inuenire poterant quod Ioannes Reuchlin erat hæreticus, quia dixit humanitatẽ Chriſti cõparari poſſe habitui laicali & meretricio, quomodo non inuenirent etiam Paulum Apoſtolum, quando non Chriſti humanitatem ſed ipſum Chriſtum dei filium dicit non maledicto & peccato velatum, ſed maledictum & peccatum a deo ipſo factum. Bene tibi Paule quod vixiſti tempore illo quando non erant ſubtilia iſta ingenia. Quare quiſq; conſyderet ſubtilitatem & reuelationem noſtri temporis & cito ſoluet omnes quæſtiones.

HANC igitur artem a me vtcunq; comportatam, bono & læto animo ſuſcipite, qua inſtructi poſſitis pro honore ſanctæ Eccleſiæ & zelo veritatis ad laudem & gloriam dei feliciter triũphare, & omnes hæreticos extirpare.

VALETE.

6

EPISTOLA NOtabiliſſimi viri & Magiſtri magiſtri Ioannis Eckii miſſa ex Lipſia ad famoſum & reuerendum Patrem Fratrem Iacobum Hoogſtrateñ. Magiſtrũ in Theologia noſtrum &c. quam ille tanq̃ precioſum theſaurum cordialiſſimis amicis cum magna gloria oſtẽdit, quam etiam multi Iacobitæ excopiauerunt,

SALVTEM in domino Ieſu, non te præterit Reuerende pater, quomodo me hactenus oppoſuerim temerariis hominibus Vvittenbergeæ. Omnes doctores, a CCCC annis, quantumuis ſanctos & doctos contemnentibus, & multa falſa & erronea in populum ſeminantibus potiſſimum caput huius ſcandali per impreſſiones linguæ noſtræ vulgum ſeducet, & inficit, nouiſſime diſputauimus

Narratio rhetoricalis diſputationis materiã enodans.

Lipſię, in frequentiſſimo auditorio doctiſſimorum virorũ vbiq; conuenientium, vbi (laus deo, honor & gloria) plurimum imminuta eſt eorum opinio, etiam apud vulgum, apud doctos vero pro maiori parte lapſa eſt. Audiſſes hominũ temeritatem, quam ceci ſunt & ad facinora imperterriti. Negat Luther Petrũ fuiſſe principem apoſtolorum, negat obedientiam eccleſiaſticam eſſe de iure diuino, ſed humano cõcenſu, vel imperatoris inductam negat ſuper Petro edificatam eccleſiam, Super hanc petrã &c. Et dum ei Auguſtinum, Hieronymum, Ambroſium, Gregorium,

Chriſo. noua ortographia. Se fultus noua figura

Cyprianum, Chriſoſto. Leonem & Bernar. Super illo adducerẽ cum Theophilo omnes negauit abſq; rubore, Et ſe vnum dixit, velle reſiſtere mille, nullo alio fultus, niſi quia Chriſtus eſſet fundamentum eccleſiæ, & aliud fundamẽtum nemo ponere poteſt. Quod dilui adducẽs, & illud Apoca. xii. de Duodecim fundamẽtis, defendit Gręcos etiam Schiſmaticos, etiã ſi nõ ſint ſub obedientia Pape, adhuc ſaluari. De Bohemorũ articulis, dixit ex articulis condempnatis in conſilio Conſtanciẽſi aliquos eſſe Chriſtianiſſimos

ſtianiſſimos & euãgelicos quo vero multos terruit & diſcedere fecit, qui prius ei fauebant. Dixit inter alia cum ei opponerem, ſi primatus Pape eſſet ſolũ de iure humano, & conſenſu fidelium, vnde veniret ſibi habitus quem gereret, vnde poteſtatem prædicandi haberet & confeſſiones audiẽdi parocianorum &c. Reſpondit ſe velle nullum eſſe ordinem mẽdicantium pleraq; alia ſcandaloſa & abſurda dixit quod conſiliũ quia eſſent homines poſſint errare, quod non probaretur ex ſcriptura ſacra, purgatorium eſſe &c. vti videbitis legẽdo diſputationem noſtram, quia fideliſſimis notariis ex ſcripta eſt. verũ in multis me obruerunt. Primum quia libros ſecum attulerant in quibus erãt noti, & apportauerũt ſecum ad locum diſputationis, & ad illos ſtatim habuerunt recurſum, imo ex libris legebãt continuo cũ magna eorum irriſione. Secundo. quia diſputationem ſemp habebant in ſcriptis & poſtea conferebant domi. Ego nũq̃ inſpexi vnum verbum quouſq; finiretur diſputatio. Tertio erãt eorũ plures quia ipſi doctores duo, Dominus Langius Auguſtinianorum vicarius Duo licẽciati Theologi, vn⁹ nepos Reuchlin multum arrogans, tres doctores Iuris, Magiſtri plurimi. Qui & priuatim & publice iuuabant etiã in ipſo facto diſputationis. At ego ſolus ęquitate comittatus aſtabã. Commiſi ego fratribus tui ordinis vt curent exemplar diſputatiõis exſcribi, & ad te quam primum tranſmittant. Quocirca precor per eũ cui ſeruio & fidem quã dudũ ſuſcepiſti grauiter defendas, nõ volo qđ te ingeras & te odioſum facias & ordinẽ tuũ. Sed me cõſiliis tuis & eruditiõe adiutes. Nam minus feſtinarunt Vvittenbergeñ. cum diſputati

Argumentũ dignũ Eccio & fraterculis nẽpe morotaton.

Hic vide qđ Luther ſcribat cõcluſione xv. probãs eſſe purgatorium.

Propter tres cauſas autor fuit obrutus.

Primo

Secundo

Eckius bene fecit qđ fuit ſine libro: nam vñ verſus. Clericus in libro nõ valet oua duo.

Tertio.

Nota qđ Eckius nõ fuit arrogans ſed nepos Reuchlyn.

Factum diſputationis

Eckius fuit ſolus equitate comitatus.

Nota qđ Hogſtrateñ. dudum fidẽ ſuſcepit forte nõ dũ eſt baptizatus.

Se queſſeruntlepos ẽ at ticus.

one, Imo ſe quæſierũt occaſionẽ diſputã
di, nam Lutherus nolebat ſumere iudicẽ
Primo aliquam vniuerſitatem totius mũ
di, ſed Chriſtianiſſimus dominus Ior-

Iorgius p.f.

gius Saxo noluit admittere aliquã diſpu-
tationẽ de fide, niſi & fidei noſtræ mag-

Magiſtri fidei aliquando dicuntur magiſtri noſtri.

ſtros pateretur iudicare. Coact⁹ ergo tũc
fuit Luther a fautoribus ſuis ſtimulatus,
niſi enim diſputaret ... iudicẽ ferre poſ-
ſet, ... omnes ab eo eſſent diſceſſuri, vn-
de cũ ei omnes obtuliſſem vniuerſitates

R. P. F. Jacobus bene e viſus Pariſiis & habet optimũ ſtilũ ad ſcribẽdũ epiſtolas ad vniuerſitatẽ Pariſienſem.

elegit Pariſios & Erfordiã, quare cũ Pari-
ſien. nõ agnorim, veſtrum autem ſtudiũ
magnam habet, cum eo familiaritatẽ. Ro-
go tuam paternitatem plurimum vt fide
Chriſti velit ſcribere ſibi notis, vel etiã
ſi videbitur toti vniuerſitati vt dũ opt.
Princeps Iorgius ſcripturus ſit, & miſ-

Dat author R. P. F. argumentum ſcribendi.

ſurus diſputationem ac petiturus iudici-
um, qđ tũc illud nõ recuſent. Sed vt ppu-
gnatores fortiter adorianẽ, cũ nos ambo
in eum tãq; iudices cõſẽſerimus & rẽ ar-
bitror eſſe tam manifeſtã vt longa diſcu-
tione non egeat, quare ſine mora ad pe-
titionem principis diſcernant & ſtatuãt,

Digreſſio.

quod fidei noſtræ ſit conſentaneum. Pau-
cis habes venerande pater quæ abſte in
cauſa fidei velim fieri, idq; ſcriptum pu-

Arnoldus de tõgris & D. Swas ſũt due notabiles perſone.

ta præceptori noſtro, domino Arnoldo
de Tong. & doctori Michaeli Svvas. Nã

Grãmatiſta. i. grãmatic⁹

certiſſimum eſt grammatiſtarum turbam
hos inferre errores, in eccleſſia. Quod ſi

Accuſatio Pape.

ſummus Pontifex via regia dudum fuiſ-
ſet progreſſus, & non audiſſet in vtranq;
noſtræ ſubſanationem a grammaticel-

Grãmaticelli apud papã.

lis factam non eſſet quo iam caput ſuum
murmure attẽtarẽt, vt ante in examine

Quaſi eleganter geminatum.

Cabale dudum tumultuantibus, & quaſi
furibundi, & quaſi in ſalutato hoſpite ab-

Redit artificialiter, vnde digreſſus eſt.

ierunt Vvittenbergeñ. Ego iam nonum
diem hic moror finita diſputatione, quæ

tres durauit ſep.imanas. Fecerat Luthe
rus in die ſancti Petri in abſentia princi
pis in aula diſputationis ſermone: aula
liticum plane erroneum. Ego confeſtim
in viſitationis virginis Mariæ, & die ſe-
quēti cū frequentiſſimo auditorio, qua-
le nūq̄ habui, prædicaui contra eius erro
res & populum cōcitaui, vt faſtidi-
at errores, Lutheranos, cras itidē factu-
rus, & ſic Lipſiam valedicturus. Occupa
tiones faciūt quod domino Arnoldo ſcri
bere non poſſim, nec tibi non plura. Tu
ſi quid velis reſcribere, committas dño
Michaeli ſvvas, qui p Sueteros aut Vva-
leros tuto poteſt in Galſtadium mittere
Valeat reuerenda pietas tua, & ſi quid
opere poſſim impendere, in te & factum
crede. Ex Lipſia. XXIIII, Iulii. An-
no gratiæ, M. D. XIX.

Hic autor recōmendat ſe ipſum.

Paternitas R. P. F. nō ſolū eſt reuerēda: ſed etiā ſua pietas.

Impreſſum in inclita Pariſio-
rum. Lutecia. Anno
M. D. XIX.
Tertio Kalen
das Ianu
arias.